

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Лісенний
КОБ'ЗАР

Хорова Шевченкіана

До 200-літнього ювілею

**Зібрання хорових творів
у семи томах**

Твори а капела

Томи 1, 2, 3

**Твори
з інструментальним
супроводом**

Томи 4, 5

**Твори великої форми
з симфонічним
оркестром**

Томи 6, 7

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Пісенний
КОБ'ЗАР

Хорова Шевченкіана

Твори а капела

Том 2

Видання третє, доповнене

Укладач:

П. І. МУРАВСЬКИЙ

Ідея видання, загальна редакція,
біографічні довідки про композиторів, бібліографія:

О. А. ШОКАЛО

Музична редакція, бібліографія,
біографічні довідки про композиторів:

Л. В. БУХОНСЬКА, Т. В. МИРОНЮК

Київ

Видавництво Ліра-К

2023

До семитомного зібрання хороспівів на поезію Тараса Шевченка дібрано 283 твори 155 композиторів і аранжувальників та 12 народних пісень. Переважна більшість їх досі лишалася маловідома навіть виконавцям і шанувальникам українського хорового співу та Шевченкової співаної поезії. Систематизоване видання такої великої кількості хорових творів на поезію національного генія здійснюється вперше.

Пісенний «Кобзар» унікальний тим, що в ньому системно зібрано майже всю хорову музику на поезію великого Слівця України від середини ХІХ до початку ХХІ ст. Тарас Шевченко – чи не єдиний у Світі поет, майже вся поетична спадщина якого живе у співі. На основі «Кобзаря», який містить 237 поетичних творів, написано понад 300 авторських хорових творів і записано близько 100 народних пісень. У цілому на Шевченкову поезію написано понад 3 000 композиторських інтерпретацій різних форм і жанрів: од солоспівів до хороспівів, кантат, симфоній, опер, ораторій, балетів. Це неперевершене поетично-музичне явище у світовій культурі.

Усі твори нотного зібрання *Пісенний «Кобзар»* розподілено на три групи: *твори а капела* – 1, 2, 3 томи; *твори з інструментальним супроводом* – 4, 5 томи; *твори великої форми з симфонічним оркестром* – 6, 7 томи. Кожен том містить ґрунтовний довідковий додаток: біографії композиторів, бібліографію нотних і музикознавчих видань, дискографію, алфавітний покажчик творів.

Визначальна особливість семитомного зібрання *Хорової Шевченкіани* – його практична цінність для сучасної музичної педагогіки у вищих, середніх музичних навчальних закладах, спеціалізованих музичних школах, для концертно-виконавської діяльності хорових колективів та для збагачення бібліотечних фондів. Пісенний «Кобзар» сприяє музично-хоровій освіті, поглибленню інтересу до Шевченкової поетичної спадщини й української хорової музики та їх популяризації в Україні й Світі.

Упорядкував це зібрання *Хорової Шевченкіани* Павло Іванович Муравський (1914-2014) – великий український хоровий диригент і педагог ХХ-ХХІ ст., народний артист України, почесний академік Національної академії мистецтв України, лауреат Державної премії України імені Т. Г. Шевченка (1979), Герой України (2009).

Видання приурочене 200-літтю Тараса Шевченка й 100-літтю Павла Муравського.

This 7-volume collection of choral works based on the poetry of Taras Shevchenko contains 283 works by 155 composers and 12 folk songs. The vast majority of them are still relatively unknown even among choral artists and fans of choral singing and Shevchenko's poetry. This is the first time that such a large number of choral works based on the writing of Ukraine's national genius have been published.

The «Kobzar» of Song is unique as it contains systematically collected almost all of the choral music composed from the mid-19th till the beginning of the 21st century on the poetry of Ukraine's great bard. Taras Shevchenko is likely the only poet in the world whose poetic heritage lives on in a song. In total, more than 3,000 composer interpretations of various forms and genres, from solos to choruses, cantatas, symphonies, operas, oratorios, and ballets, were written on Shevchenko's poetry. This phenomenon is unparalleled in world culture.

The works in the musical collection «Kobzar» of Song are arranged into three groups: a cappella works – 1, 2, 3 volumes; works with instrumental accompaniment – 4, 5 volumes; large forms of symphonic work – 6, 7 volumes.

This wealth of Shevchenko's poetry in song will enrich the programs of professional and amateur choirs. This rare collection will also address the shortage of printed music and will contribute to a deeper understanding of Shevchenko's poetic contributions, as well as of Ukrainian choral music and its popularization in Ukraine and abroad.

This edition will be distributed via library networks and music academies of higher learning and schools.

This rare collection of choral songs based on Shevchenko's poetry was compiled by Pavlo Ivanovych Muravskyi (1914-2014), the great Ukrainian choral conductor and pedagogue, the legend of the choral art form in the 20th and 21st centuries, patriarch of Ukrainian music culture, People's Artist of Ukraine, Shevchenko Prize winner (1979), and Hero of Ukraine (2009).

This publication coincides with the 200th anniversary of the birth of Taras Shevchenko and the 100th anniversary of the birth of Pavlo Muravskyi.

***Підготовку видання здійснив Благодійний фонд «Хорова школа Павла Муравського»
за Всеукраїнським мистецьким проектом «Україна співає «Кобзаря»».
Зверстано за фінансової підтримки добродіїв Тараса й Катерини Миронюків.
Надруковано за кошти Видавництва Ліра-К (директор – В. І. Зарицький).***

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК ТВОРІВ

Алілуя. З Триптиху. <i>Валентин Сильвестров</i>	256
Барвінок цвів. <i>Жанна Колодуб</i>	198
Барвінок цвів і зеленів. <i>Іван Майчик</i>	182
Весна. Садочки зацвіли. <i>Богдана Фільц</i>	206
Вітер з гаєм розмовляє. <i>Григорій Гембера</i>	158
В своїй хаті своя й правда. <i>Микола Маліборський</i> . <i>Редакція Ігоря Тилика, Лариси Бухонської</i>	121
Все йде, все минає. <i>Дмитро Немченко</i>	149
Гомоніла Україна. <i>Данило Бойченко</i>	28
Гопак. <i>Анатолій Коломієць</i>	134
Дівоча пісня (Оддай мене, моя мамо...). <i>Юрій Шуровський</i>	180
Думи мої. Мелодія <i>Костянтина Борисюка</i> . Аранжування <i>Віталія Кирейка</i>	177
Думи мої. Мелодія <i>Костянтина Борисюка</i> . Аранжування <i>Серафима Орфеева</i>	89
Думи мої! Ви мої єдині. <i>Іван Майчик</i>	184
Думка (Тече вода в синє море). <i>Михайло Тіц</i>	19
Єсть на світі доля. З Чотирьох піснеспівів. <i>Валентин Сильвестров</i>	229
Заповіт. З Чотирьох піснеспівів. <i>Валентин Сильвестров</i>	240
Зацвіла в долині червона калина. <i>Олександр Стеблянко</i>	17
Зоре моя вечірняя. <i>Герман Жуковський</i> . Редакція <i>Євгена Савчука</i>	103
І будуть люде на землі. <i>Андрій Штогаренко</i>	63
І небо невмите. <i>Тарас Кравцов</i>	164
Караюсь, мучуся... але не каюсь!.. <i>Андрій Штогаренко</i>	73
Лічу в неволі дні і ночі. Мелодія <i>Броніслава Литвина</i> . Аранжування для соліста й хору <i>Василя Триліса</i>	219
Мені тринадцятий минало. <i>Степан Стельмащук</i>	167
Навгороді коло броду. <i>Андрій Штогаренко</i>	71
Над Дніпровною сагою. <i>Віталій Кирейко</i>	175
Над Дніпровною сагою. <i>Костянтин Семенов</i>	152
Над Дніпровною сагою. <i>Тамара Сидоренко-Малюкова</i>	145
Над Дніпровною сагою. <i>Степан Стельмащук</i>	170

Наймичка. <i>Олена Андреева</i>	110
Наш отаман Гамалія. <i>Андрій Штогаренко</i>	67
Нащо мені женитися? <i>Мелодія Броніслава Литвина</i> . <i>Аранжування для хору Василя Триліса</i>	221
Не женися на багатій. <i>Федір Надененко</i>	50
Не щебече соловейко. <i>Федір Надененко</i>	53
Ну що б, здавалося, слова... <i>Богдана Фільц</i>	208
Обніміте ж, брати мої, найменшого брата. <i>Микола Маліборський</i>	128
Ой гоп! Не пила... <i>Леонід Усачов</i>	23
Ой діброво – темний гаю! <i>Левко Колодуб</i>	200
Ой діброво – темний гаю! <i>Костянтин Семенов</i>	155
Ой крикнули сірі гуси. <i>Музика народна. Аранжування Василя Триліса</i>	224
Ой люлі, люлі, моя дитино... <i>Колискова. Віктор Іконник</i>	191
Ой маю, маю я оченята. <i>Данило Бойченко</i>	33
Ой не п'ються пива-меди. <i>Музика народна. Аранжування Анатолія Іваницького</i>	216
Ой одна я, одна. <i>Андрій Штогаренко</i>	79
Ой стрічечка до стрічечки. <i>Євген Юцевич</i>	47
Ой три шляхи широкії... <i>Валентин Ізотов</i>	203
Ой чого ти почорніло... <i>Мирослав Стефанишин. Для мішаного хору</i>	187
Ой чого ти почорніло... <i>Мирослав Стефанишин. Для чоловічого хору</i>	189
О люди! люди небораки! <i>Федір Надененко</i>	57
Плавай, плавай, лебедонько. <i>Андрій Кушніренко</i>	211
Полюбила чорнобрива козака дівчина. <i>Федір Надененко</i>	60
Реве та стогне Дніпр широкий. З Чотирьох піснеспівів. <i>Валентин Сильвестров</i>	225
Садок вишневий... <i>Музика народна. Аранжування Андрія Кушніренка</i>	214
Садок вишневий... З Чотирьох піснеспівів. <i>Валентин Сильвестров</i>	234
Світе ясний, світе тихий. З Триптиху. <i>Валентин Сильвестров</i>	246
Село. <i>Ярослав Барнич</i>	11
Сонце заходить... (NN). <i>Віктор Іконник</i>	194
Сонце заходить... (NN). <i>Яків Цегляр</i>	99
Схаменіться, будьте люди. З Триптиху. <i>Валентин Сильвестров</i>	249
Тече вода... (Думка). <i>Ярослав Смеречанський</i>	95
У неділю вранці-рано. <i>Зіновій Заграничний</i>	36
У перетику... <i>Ярослав Барнич</i>	15
У перетику ходила. <i>Юхим Макаревич</i>	85
Учітеся, брати мої. <i>Анатолій Кос-Анатольський</i>	92
Учітеся, брати мої. <i>Микола Маліборський</i>	131
Якби мені черевики. <i>Музика народна. Аранжування Євгена Козака</i>	90
Я не нездужаю... <i>Андрій Штогаренко</i>	81

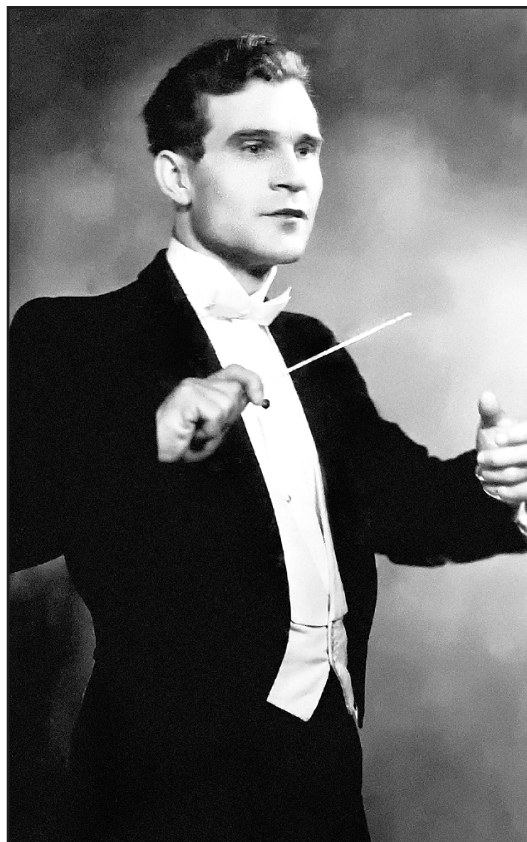
ЗМІСТ

Від укладача: <i>Павло Муравський</i>	5
Від редакторів: <i>Олександр Шокало, Лариса Бухонська, Тарас Миронюк</i>	7
Ярослав Барнич (1896-1967)	
1. Село (з поеми «Княжна»)	11
2. У перетику... ..	15
Олександр Стеблянко (1896-1977)	
1. Зацвіла в долині червона калина	17
Михайло Тіц (1898-1978)	
1. Думка (Тече вода в синє море).....	19
Леонід Усачов (1899-1965)	
1. Ой гоп! Не пила... (з поеми «Мар'яна-черниця»)	23
Данило Бойченко (1899-1981)	
1. Гомоніла Україна (з поеми «Гайдамаки»)	28
2. Ой маю, маю я оченята	33
Зіновій Заграничний (1900-1966)	
1. У неділю вранці-рано (з поеми «Наймичка»)	36
Євген Юцевич (1901-1988)	
1. Ой стрічечка до стрічечки	47
Федір Надененко (1902-1963)	
1. Не женися на багатій	50
2. Не щечече соловейко (з балади «Тополя»).....	53
3. О люди! Люди небораки!	57
4. Полюбила чорнобрива козака дівчина (з балади «Тополя»).....	60
Андрій Штогаренко (1902-1992)	
З циклу «Шевченкіана»:	
1. І будуть люде на землі (з поезії «І Архімед, і Галілей...»).....	63
2. Наш отаман Гамалія (з поеми «Гамалія»)	67
3. Навгороді коло броду	71
4. Караюсь, мучуся... але не каюсь!.. (з поезії «О думи мої! О славо злая!»).....	73
5. Ой одна я, одна (з циклу «В казематі»).....	79
6. Я не нездужаю... ..	81
Юхим Макаревич (1903-1976)	
1. У перетику ходила	85
Серафим Орфеев (1904-1974)	
1. Думи мої. Мелодія Костянтина Борисюка. Аранжування	89

Євген Козак (1907-1988)	
1. Якби мені черевики. <i>Музика народна. Аранжування</i>	90
Анатолій Кос-Анатольський (1909-1983)	
1. Учїтеся, брати мої (3 поеми «І мертвим, і живим...»)	92
Ярослав Смеречанський (1909-2002)	
1. Тече вода... (Думка)	95
Яків Цегляр (1912-2008)	
1. Сонце заходить... (NN)	99
Герман Жуковський (1913-1976)	
1. Зоре моя вечїрня (3 поеми «Княжна»). <i>Редакція Євгена Савчука</i>	103
Олена Андрєєва (1914-2007)	
1. Наймичка (3 поеми «Наймичка»)	110
Микола Малїборський (1915-2011)	
1. В своїй хатї своя й правда (3 поеми «І мертвим, і живим...»).	
<i>Редакція Ігоря Тилика, Лариси Бухонської</i>	121
2. Обнїміте ж, брати мої, найменшого брата (3 поеми «І мертвим, і живим...»)	128
3. Учїтеся, брати мої (3 поеми «І мертвим, і живим...»)	131
Анатолїй Коломїєць (1918-1997)	
1. Гопак (3 поеми «Чернець»)	134
Тамара Сидоренко-Малюкова (1919-2005)	
1. Над Днїпровою сагою	145
Дмитро Немченко (1920-2006)	
1. Все йде, все минає (3 поеми «Гайдамаки»)	149
Костянтин Семенов (1921-2013)	
1. Над Днїпровою сагою	152
2. Ой дїброво – темний гаю!	155
Григорїй Гембера (1922-2003)	
1. Вітер з гаєм розмовляє	158
Тарас Кравцов (1922-2013)	
1. І небо невміте	164
Степан Стельмашук (1925-2010)	
1. Менї тринадцятий минало	167
2. Над Днїпровою сагою	170
Вїталїй Кирейко (1926-2016)	
1. Над Днїпровою сагою	175
2. Думи мої. <i>Мелодїя Костянтина Борисюка. Аранжування</i>	177
Юрїй Щуровський (1927-1996)	
1. Дївоча пісня (Оддай мене, моя мамо...) (3 поеми «Мар'яна-черниця»)	180

Іван Майчик (1927-2007)	
1. Барвінок цвів і зеленів	182
2. Думи мої! Ви мої єдині (З циклу «В казематі»)	184
Мирослав Стефанишин (1927)	
1. Ой чого ти почорніло... <i>Для мішаного хору</i>	187
2. Ой чого ти почорніло... <i>Для чоловічого хору</i>	189
Віктор Іконник (1929-2000)	
1. Ой люлі, люлі, моя дитино... <i>Колискова</i>	191
2. Сонце заходить... (NN)	194
Жанна Колодуб (1930)	
1. Барвінок цвів	198
Левко Колодуб (1930-2019)	
1. Ой діброво – темний гаю!	200
Валентин Ізотов (1931-2015)	
1. Ой три шляхи широкі... (З циклу «В казематі»)	203
Богдана Фільц (1932-2021)	
1. Весна. Садочки зацвіли (З поезії «Чума»)	206
2. Ну що б, здавалося, слова...	208
Андрій Кушніренко (1933–2013)	
1. Плавай, плавай, лебедонько (З балади «Тополя»)	211
2. Садок вишневий... (З циклу «В казематі»). <i>Музика народна. Аранжування</i>	214
Анатолій Іваницький (1936)	
1. Ой не п'ються пива-меди. <i>Музика народна. Аранжування</i>	216
Василь Триліс (1937)	
1 Лічу в неволі дні і ночі. <i>Мелодія Броніслава Литвина. Аранжування для соліста й хору</i>	219
2. Нащо мені женитися? <i>Мелодія Броніслава Литвина. Аранжування для хору</i>	221
3. Ой крикнули сірі гуси. <i>Музика народна. Аранжування</i>	224
Валентин Сильвестров (1937)	
Чотири піснеспіви (20–25.05.2014):	
1. Реве та стогне Дніпр широкий (З балади «Причинна»)	225
2. Єсть на світі доля (З поеми «Катерина»).	229
3. Садок вишневий... (З циклу «В казематі»).	234
4. Заповіт	240
Триптих (2015):	
1. Світе ясний, світе тихий	246
2. Схаменіться, будьте люди (З поеми «І мертвим, і живим...»).	249
3. Алілуя.	256
Біографічні довідки про композиторів	259
Бібліографія	276
Дискографія	279
Алфавітний покажчик творів	282

ВІД УКЛАДАЧА

Павло Муравський, 1948

Я дуже люблю й тонко чую поезію Тараса Шевченка, бо вона йде від самого серця! Шевченкова поезія легко кладеться на музику й легко співається, бо вона сповнена живим мелодійним звучанням. Мій заповітний задум – записати зі взірцевим академічним колективом усю Хорову Шевченкіану. Цей мистецький задум довгі роки тримає мене на Білому Світі.

Колись у людей любов і повага до «Кобзаря» була вища, як зараз. Тоді частіше й більше його читали, співали. А тепер співаних творів з «Кобзаря» знають дуже мало, всього декілька. А в моєму розпорядженні є біля 200 партитур Хорової Шевченкіани, і 160 з них я вже підготував для запису. Вони й склали основу цього видання.

Я уклав це унікальне нотне зібрання, працюючи над добром нот для запису покладеної на хорову музику Шевченкової поезії. За всю історію музичного освоєння поетичної спадщини нашого генія – це перше найповніше видання Хорової Шевченкіани. Такого в Україні ще не було. Випуск у світ до 300 хорових творів на поезію Тараса Шевченка в одному зібранні здійснюємо вперше.

Свого часу я записав з капелами «Трембіта» й «Думка», хорами Українського радіо й диригентсько-хорового факультету Київської державної консерваторії (з 1995 – Національна музична академія України) імені П. І. Чайковського 32 хорові твори. Вони увійшли до першого аудіоальбому з трьох компакт-дисків, яким у 2010 році започатковано серію Пісенний «Кобзар».

На жаль, мені не вдалося організувати взірцевій академічний хор для повного запису Пісенного «Кобзаря». Тож завершити свій мистецький задум на основі цього зібрання Хорової Шевченкіани заповідаю моїм учням. Їм належить здійснити Всеукраїнський мистецький проект «Україна співає «Кобзаря»».

Звучання Пісенного «Кобзаря» має бути на рівні геніальної Шевченкової поезії. А здійснені кращими хорами записи стануть доступні широкому загалу: вони розійдуться по школах, бібліотеках, закладах культури, й люди матимуть змогу слухати їх постійно. І так ми чути-мемо й згадуватимемо Шевченка не тільки в день його народження і в день пам'яті, а повсякчас і осягатимемо силу його духу та самі оживатимемо душами. Високомистецьке хорове озвучення проникливої Шевченкової поезії дає потужне відчуття волі й спонукає людей до культурного розвитку. А культурні люди й житимуть краще, бо культурна людина знає, що треба робити, щоб жити не абияк, а достойно.

І в цьому нам дуже допоможе хоровий спів, бо гуртовий спів розвиває взаємовідчуття, спонукає до самоорганізованості, заохочує до співпраці й згуртовує людей у культурну спільноту. Хоровий спів сприяє розвитку національної самосвідомості й загальної культури суспільства та об'єднує людей у народ. Спів активізує все єство людське. Спів дає відчуття волі!

Хоровий спів – найулюбленіше мистецтво нашого народу, бо кожній людині дає можливість долучитися до спільного духовного джерела. Хоровий спів єднає людські серця, підносить їхній внутрішній настрій, надихає на гармонію, налаштовує на природний лад. Традиційний український хоровий спів на основі природного ладу сприяє наведенню ладу в суспільстві. За допомогою хорового співу як базового мистецтва Української культури ми здатні змінити наше життя на краще, бо Україна багата природою й здібними людьми, мовою й пісенністю. Треба тільки позбутися столітніх звичок прислужувати чужинцям і перестати говорити-думати й співати чужою мовою. Коли мова й пісня стануть українською цілістю, тоді й Українці стануть культурною цілістю, й Україна буде цілісна, сильна.

Визначальний вплив на культурний розвиток молодого покоління провідних народів має музична освіта й хоровий спів. І найкращий спосіб для виховання дітей і розвитку музичної й загальної культури Українців – запровадити в загальноосвітніх школах уроки музичної грамоти й хорового співу.

В Україні для музичної освіти не вистачає хорової літератури, а це семитомне зібрання надолужить брак нотних видань і популяризуватиме шедеври української народної й класичної хорової музики на основі Шевченкової поезії. Тут зібрано твори різного ступеня складності, тож цим нотним зібранням зможуть користуватися і навчальні, й професійні хори.

Видання Хорової Шевченкіани, безумовно, сприятиме музично-хоровій освіті й поглибленому вивченню Шевченкової поетично-пісенної спадщини та її популяризації в Україні й Світі.

Приурочую цю працю до 200-літнього Шевченкового ювілею й свого 100-ліття.

14.I.2014

